

jaarplan 2021

Ontstaansreden BAZ

Het ontstaan van BurgersAanZet kadert in het grote verhaal van **vermaatschappelijking van de zorg**.

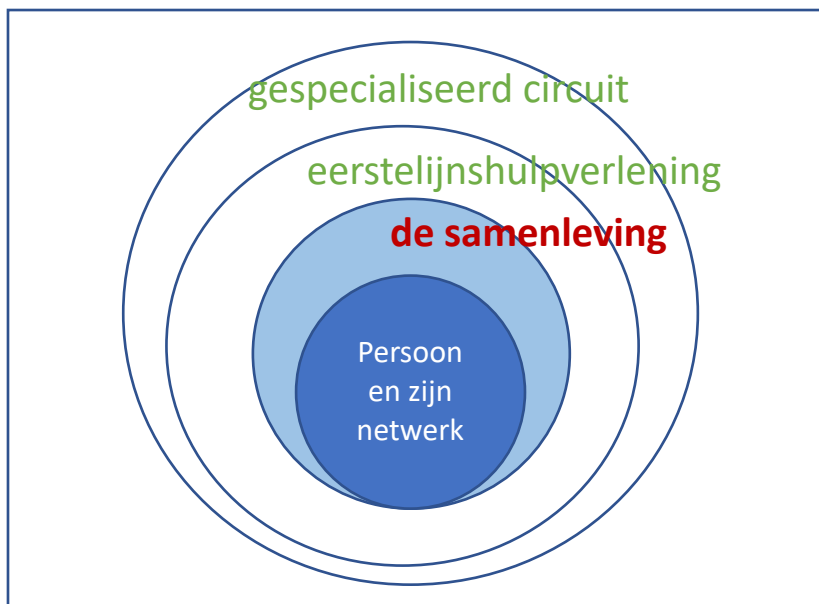
Een zorgzame samenleving met een goed uitgebouwde professionele zorg en dienstverlening op maat heeft nood aan een goede basis waar je als samenleving ook inzet op het

- het versterken van mensen
- het verhogen van verbondenheid en betrokkenheid op elkaar
- het vrijwillig engagement van burgers naar burgers.

Binnen BAZ spreken we in dit kader van een 2de welzijnspijler: een pijler die complementair is aan de professionele zorgpijler en vertrekt van initiatieven van mensen en vrijwillige betrokkenheid op elkaar. En op die manier het sociaal en menselijk kapitaal dat in de samenleving aanwezig is zichtbaar maakt. Een tweede pijler die naast het professioneel circuit een eigen bestaansrecht heeft.

Soms wordt naast het beeld van de 1ste en 2de pijler ook het beeld van de concentrische zorgcirkels van de WHO gebruikt, waarbij de verschillende 'spelers' op een andere manier in kaart gebracht worden.

In dit verhaal is de doelgroep van BAZ de persoon en zijn netwerk, de buurt, de informele en formele netwerken, verenigingen, het brede maatschappelijk middenveld (= de 2 blauwe cirkels)

Vertrekpunt in dit schema is de persoon, met rond zich zijn direct, dicht persoonlijk netwerk van familie en vrienden. Deze 'cirkel' zit ingebed in een breder netwerk van de samenleving, waar iedere persoon als burger een plek heeft en waar burgerinitiatieven, verenigingen, ... actief zijn als maatschappelijk middenveld.

Om een goed leven te hebben heeft ieder van ons naast een stevig sociaal weefsel (de blauwe cirkels) op bepaalde momenten in zijn/haar leven nood aan professionele ondersteuning (= de 2 buitenste witte cirkels), te beginnen met een hele waaier aan eerstelijns hulpverlening, aangevuld met gespecialiseerde zorg. En in dit verhaal is elke cirkel van belang, omdat die elk een eigen bijdrage en meerwaarde biedt.

Het hele cirkel-verhaal zit tenslotte ingekaderd in een bepaald maatschappijbeeld dat vertaald wordt door een overheid, financieringssystemen, socio-culturele context enz.

BAZ richt zich op het meer zichtbaar maken, versterken en ondersteunen van die 2de lichtblauwe cirkel: de cirkel van de bredere samenleving, het maatschappelijk middenveld

Waarom is die 2de cirkel zo noodzakelijk?

- Omdat daar elke mens als burger deel kan uitmaken van de samenleving, van betekenis kan zijn, kan bijdragen vanuit krachten en capaciteiten. Dit geeft mensen die in een afhankelijkheidspositie zitten de kans een andere rol op te nemen
- Omdat het zorg dragen voor elkaar in al zijn varianten vanuit een vrijwillige betrokkenheid complementair is aan betaalde zorg
- Omdat je daar als mens de kans krijgt een netwerk uit te bouwen, verbonden te zijn
- Omdat er krachten zitten bij burgers om zelf zaken aan te pakken en in beweging te zetten die nu te weinig benut worden of overgenomen door HV

Het samenwerkingsverband BAZ

Net om die 2de welzijnspijler of 2de concentrische cirkel meer in beeld te brengen, te versterken, uit te breiden en te ondersteunen werd BurgersAanZet opgericht.

Het is een samenwerkingsverband van 5 burgerinitiatieven, zijnde ATK, DOMO, EKC, Lus en Magenta die samen een gedeeld engagement opnamen:

Het ten dienste stellen van hun ervaring, visie, kennis en methodieken mbt kracht-, netwerkgericht en inclusief werken en vrijwillig engagement ifv de versterking, uitbouw en opschaling van burgerinitiatieven uit deze 2de welzijnspijler of concentrische cirkel.

Binnen het samenwerkingsverband is een stuurgroep opgericht die de verschillende projecten die binnen het samenwerkingsverband opgezet worden, opvolgt. Deze stuurgroep bestaat uit 2 leden van elke partnerorganisatie.

Naast het opvolgen van de lopende projecten heeft deze stuurgroep ook de opdracht om nieuwe projecten uit te denken en uit te schrijven, in te spelen op nieuwe mogelijkheden, enz. Hierbij steeds met een blik gericht op mogelijke nieuwe partners..

Tot slot neemt het samenwerkingsverband een aantal ondersteunende en bestuurlijke processen op zich, die ervoor zorgen dat de diverse projecten binnen het samenwerkingsverband zo efficiënt en kwaliteitsvol mogelijk kunnen verlopen.

Afbakening van het begrip burgerinitiatieven

Voor we dieper ingaan op de projecten waar BAZ op inzet, schetsen we hier graag kort wat wij onder burgerinitiatieven verstaan.

BurgersAanZet gebruikt volgende 3 criteria om burgerinitiatieven af te bakenen:

1. Het gaat over bewegingen die ontstaan zijn van onderuit, vertrekkend van maatschappelijke noden die in de samenleving leven, door burgers die iets willen doen of mee beslissen, op spontane en vrijwillige wijze.
2. Het gaat over initiatieven waarbij op de één of andere manier het zogenaamde burgerlijk actorschap aanwezig is (bv doordat vrijwilligers aan het roer staan of er voornamelijk vrijwilligers actief zijn).
3. Het gaat over initiatieven die het persoonlijk belang overstijgen.

Uniek voor BAZ is dat er een duidelijke inhoudelijke insteek toegevoegd wordt aan deze 3 criteria.

De focus van BAZ zijn **burgerinitiatieven met een sociale, verbindende component** waarbij het versterken van mensen in kwetsbare situaties en de betrokkenheid op en voor elkaar centraal staat.

Doelpubliek

Sinds de oprichting van BurgersAanzet is onze corebusiness eigenlijk simpel: zorgen dat alle burgers aan zet kunnen komen, door hen te versterken én door de andere spelers in het veld mee in het verhaal te betrekken.

Concreet richt BAZ zich op 3 essentiële stakeholders die als noodzakelijke partners in dit verhaal een hefboom kunnen betekenen om ons doel, alle burgers aan zet, te realiseren.

In de eerste plaats is ons ‘werkveld’ [de samenleving](#) : de burger en zijn persoonlijk netwerk van familie en vrienden, formele en informele netwerken en burgerinitiatieven en de vele verenigingen en organisaties binnen het brede zogenaamde maatschappelijk middenveld.

Zij opereren in een kader dat bepaald wordt door overheid. Het gaat hier zowel over de Vlaams als de federale overheid en bij uitbreiding Europa, maar evengoed over de socio-culturele context waarbinnen ons leven zich afspeelt.

In het verhaal van BAZ richten we ons specifiek op de [lokale besturen](#). Zij kunnen als regisseur een belangrijke rol spelen door de juiste randvoorwaarden te creëren en daardoor als lokale voedingsbodem voor burgerinitiatieven fungeren.

Tot slot is er de [brede eerstelijnszorgverlening](#). Hun voornaamste rol is het aanbieden van laagdrempelige, kwaliteitsvolle zorg-op-maat. Maar tegelijk spelen ze een belangrijke rol in het erkennen en promoten van de 2de welzijnspijler waar het bij BAZ om draait. Want ook de cliënten die beroep doen op eerstelijnsgezondheidszorg zijn gewone burgers. Het zijn mensen met een ondersteuningsvraag, maar tegelijk zijn het mensen met krachten, die iets te bieden hebben, ... Het is dan ook raadzaam om net in functie van een kwaliteitsvolle ondersteuning van hun cliënten op zoek te gaan naar de complementariteit die bepaalde burgerinitiatieven kunnen bieden.

Jaarplan 2021

Voor 2021 liggen er 3 deelprojecten voor. Elk van de 3 deelprojecten die voorliggen richten zich specifiek op één van bovenstaande ‘stakeholders’, hoewel een zekere overlap en wederzijdse beïnvloeding en samenwerking uiteraard aanwezig zal zijn.

Overkoepelend voor alle acties die hieronder voorgesteld worden, is het gegeven dat BAZ er naar streeft om het geleerde op de één of andere manier te bundelen en te zoeken naar hoe de expertise/ervaringen/verhalen gedeeld en verspreid kunnen worden zodat ze inspirerend kunnen werken naar een grotere groep mensen. Dit houdt ook in dat er in elk deelproject, maar evengoed in elke actie die opgestart wordt enerzijds een link zit mbt communicatie en anderzijds telkens een vorm van effectmeting zal gebeuren en gezocht zal worden hoe de ‘lessons learned’ kunnen gedeeld worden.

Deelproject 1: BAZ voor iedereen

Situering

Reeds in het opstartjaar van BurgersAanzet stelden stakeholders binnen lokale besturen maar evengoed verenigingen en burgerinitiatieven vast dat mensen die zich in een kwetsbare situatie bevinden vaak geen deel uitmaken van burgerinitiatieven en informele netwerken. Dit heeft enerzijds te maken met het niet weten, maar daarnaast spelen er ook andere mechanismen die maken dat mensen in kwetsbare situaties geen aansluiting vinden met bestaande burgerinitiatieven en initiatieven vanuit socio-culturele hoek (die hetzelfde vaststellen). Elke Plovie, Birgit Goris e.a. benoemen deze valkuil ook expliciet: “En ook vrijwilligerswerk en burgerinitiatieven bezondigen zich aan uitsluitingsmechanismen. We zien bijvoorbeeld dat de toegang tot vrijwilligerswerk voor personen in een maatschappelijk kwetsbare positie niet evident is. Op die manier glijdt vrijwilligerswerk af naar iets voor de happy few. Terwijl net elke vorm van engagement waardevol is en we als professional diverse participatiekansen moeten bieden.”

Daarnaast komt nog dat vandaag de dag dat vrijwillig engagement van burgers naar elkaar vaak een andere invulling krijgt: meer spontaan, informeel, niet langer vertrekkend vanuit de ‘caritas-gedachte’ maar eerder vanuit het burgers aan zet-idee: het geloof dat iedereen iets bij te dragen heeft, dat burgers samen het verschil kunnen maken.

Volgens Elke Plovie e.a. (in het reeds aangehaalde artikel van sociaal.net) toont zo’n vrijwillig engagement vanuit een burgerschaps perspectief “zich in de betrokkenheid van de burgers zelf. De vrijwilliger die het initiatief neemt, kent de omgeving waarin hij zich beweegt. De aanleiding tot vrijwillige inzet zijn gemeenschappelijke noden. Eigenaarschap staat hier centraal. Van daaruit ontstaan diverse vormen van engagement en organiseren mensen zich in informele netwerken, zorgzame buurten, ...”

“Dit vrijwilligerswerk draait de verhoudingen om. De vrijwilliger zet zich op gelijke hoogte met de sociale professional en neemt ook zelf initiatief. De vrijwilliger daagt organisaties uit om met hen mee op weg te gaan en uit de comfortzone te treden. Het is de vrijwilliger die voor een levende verbinding en dus afstemming zorgt tussen de organisatie en samenleving.”

In 2020 hield corona ons tegen om hier voor 100% voor te gaan. In 2021 willen effectieve stappen zetten en dit hebben we vertaald in 4 strategische doelstellingen.

SD 1: **BAZ voor iedereen** wil burgers inspireren en prikkelen om op een gewone manier zorg te dragen voor elkaar.

SD 2: **BAZ voor iedereen** stimuleert deelname aan de samenleving van ieder van ons.

SD 3: **BAZ voor iedereen** zet in op een krachtgerichte en positieve kijk op vrijwillig engagement van alle burgers.

SD 4: **BAZ voor iedereen** gaat op zoek naar partnerschappen (steunpunt vrijwilligerswerk, Give a day, ...)

BAZ in de eerstelijns

Situering

Burgers zijn niet alleen aan zet in hun eigen leven, hun persoonlijk netwerk en in de brede samenleving. Ook wanneer er nood is aan ondersteuning vanuit het brede welzijnsveld moeten burgers aan zet kunnen blijven, ook dan blijven ze eerste in de lijn ...

Burgers, burgerinitiatieven en vrijwillig engagement vormen een noodzakelijk fundament om de eerstelijnszorg op te kunnen enten want:

- ... zonder betrokkenheid van burgers op elkaar gaan we er niet komen,
- ... zolang men burgers die nood hebben aan ondersteuning blijft zien als zorgafhankelijke mensen is echte zorg-op-maat niet mogelijk; dit staat haaks op kijken naar mensen als deskundigen over hun eigen leven en mensen in hun omgeving als bron van mogelijke oplossingen,
- ... zolang de zorgsector de eigenheid én meerwaarde van de 2de welzijnspijler niet erkent als een complementair aanbod (vanuit het idee: 'wij doen dat toch ook') gaan we nooit duurzame stappen zetten in de uitbouw van een beter leven voor ieder van ons.

Het deelproject BAZ in de eerstelijns wil hierrond dan ook een aantal acties opzetten, aanvullend op datgene wat vanuit BAZ door EKC binnen Werf 1 en 3 binnen Jongerenwelzijn al opgenomen wordt.

Concreet gaat het hier over het **informer**, **inspireren** en **prikkelen** van eerstelijns hulpverlening rond de **meerwaarde en complementariteit van de 2de welzijnspijler**, in de eerste plaats naar hun cliënten, maar evengoed naar hun eigen werking. BAZ in de eerstelijns wil inzetten op volwaardige samenwerking met burgers, hun netwerk en burgerinitiatieven.

SD 5: **BAZ in de eerste lijn** stelt een actieplan op om meer (h)erkenning te realiseren rond de tweede welzijnspijler binnen de eerstelijns hulpverlening.

SD 6: **BAZ in de eerstelijns** gaat terug in gesprek met VIVEL rond het versterken van de stem van de burgers binnen de zorgraden van ELZ.

BAZ Lokaal

Situering

In dit deelproject wil BurgersAanZet lokale besturen of clusters van lokale besturen als compagnon de route begeleiden bij het (h)erkennen, uitrollen en versterken van de 2de welzijnspijler in hun stad/gemeente/regio. BAZ Lokaal wil met hen nadenken over de rol die ze hier kunnen innemen en de manier waarop ze van onderuit mee kunnen bouwen aan die 2de welzijnspijler.

Gemeentebesturen hebben als kernopdracht om welzijn voor elke burger te garanderen. In 1976 bepaalde de Organieke Wet op de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn dat: “Elke persoon heeft recht op maatschappelijke dienstverlening. Deze heeft tot doel eenieder in de mogelijkheid te stellen een leven te leiden dat beantwoordt aan de menselijke waardigheid.”

Lokale besturen doen dit in eerste instantie via het aanbieden van professionele hulpverlening of samen te werken met andere professionele dienst- of hulpverlenende organisaties zoals o.a. CAW. Maar het is ook hun opdracht te investeren in een goed uitgebouwde 2de welzijnspijler die complementair is aan de professionele hulpverlening en de burger als echte actor beschouwt in een als het ware ‘omgekeerde participatie’.

Hoe langer hoe meer zien we dat lokale besturen deze gedachtegang volgen en in het kader van de vermaatschappelijking van de zorg investeren in informele buurtzorgnetwerken, allerlei buddywerkingen of andere manieren om burgers te betrekken. Het is hierbij belangrijk het lokaal bestuur te ondersteunen in het verduidelijken van haar rol en het creëren van die voorwaarden nodig om het actorschap van burgers te stimuleren. Deze ondersteuning is net wat BAZ Lokaal wil bieden.

In 2021 gaat **BAZ Lokaal** hier op verschillende manieren aan de slag.

SD7: **BAZ Lokaal** informeert lokale besturen over hun mogelijke rol en inspireert hen via o.a. het aanreiken van good practices.

SD8: **BAZ Lokaal** biedt inspiratie en kennisuitwisseling via de opstart van lerende netwerken en de rubriek ‘inspireer elkaar’ van het BAZ platform

SD9: **BAZ Lokaal** start op vraag van lokale besturen proeftuinen op om hen op die manier te ondersteunen in de uitbouw en/of versterken van de 2de welzijnspijler.

SD10: **BAZ Lokaal** gaat op zoek naar partnerschappen om haar doelstelling te realiseren

SD11: **BAZ Lokaal** zet een communicatiecampagne op naar lokale besturen om hen te informeren over het aanbod van BAZ en hen te stimuleren om BAZ Lokaal als partner te betrekken.

Organisatiemodel

Om de opdrachten die voorliggen goed te kunnen uitrollen en opvolgen wordt er voor elk deelproject een projectverantwoordelijke aangeduid en wordt elk deelproject deels ge-ent op één van de partnerorganisaties.

Deze 3 deelprojecten zijn uiteraard geen eilandjes op zich. Enerzijds betreft elke eindverantwoordelijke in de uitvoering van de doelen die voorliggen medewerkers uit de verschillende partnerorganisaties die al dan niet ad hoc mee werken aan de uitvoering van één of meerdere operationele doelen. Hiervoor worden de nodige middelen vrijgemaakt (zie begroting) zodat de inzet van medewerkers vanuit de diverse partnerorganisaties kan vergoed worden zoals in het samenwerkingsverband werd uitgetekend. De evaluatie van deze begroting in het vierde kwartaal '21 en de noodwendigheden die zich aandienen voor de toekomst, zullen op dat moment de basis vormen voor het opstellen van volgende begrotingen.

Daarnaast brengt het BAZIEL-team (van **BAZ** Iedereen, **E**erste lijn en **L**okaal) alle vaste projectmedewerkers samen om te overleggen, te plannen en af te stemmen, oa in functie van opvolging, effectmeting, het uitwerken van een communicatiestrategie, rapportage, enz.

Zij leggen ook trimestrieel verantwoording af aan de stuurgroep van BAZ.